

Часть третя.

Критика на хипотезитъ за езика и името на прабългаритъ.

I. Критика на хипотезитъ за прабългарския езикъ.

Слѣдъ като се запознахме отдѣлно и подробно съ най-главнитѣ течения въ рѣшеніето на въпроса за прабългарския езикъ, отъ които зависятъ, както видѣхме, тѣй тѣсно и разнообразитѣ етимологии на името, намъ прѣдстои да прѣведеме и общиниъ изгледъ полученитѣ до днесь резултати, тѣй като само по тоя начинъ ще можемъ съ по-голѣма яснотъ, да опрѣдѣлимъ и посоката на по-нататъшното изгѣдване.

Вървимъ ли послѣдователно отъ самитѣ начала на въпроса — а тия начала датуватъ собствено отъ края на миналия вѣкъ, тѣй като по-рано ние имаме работа и въ най-добриъ случай само съ догадки — ние забѣлѣваме прѣди всичко едно бавно, но *постепенно нарастваніе на материала*, съ който науката оперира. Откриватъ се нови, непознати по-рано извори. Къмъ византийскитѣ и рускитѣ хроники, почти единичнитѣ съ които боравятъ още Шлѣдеръ, Тунманъ, Енгелъ, Венелинъ, се прибавятъ арабитѣ. Явява се и важнитѣ „именникъ“ на българскитѣ князье съ своитѣ загатни фрази, и най-сетѣхъ се прѣдприематъ дору скромни опити, да се откриятъ прабългарскитѣ елементи въ стария (черковния) и новия български езикъ, съ които се засѣга поне една точка, поставена въ програмата на изслѣдваніето още отъ Шлѣдера. Въ туй отношение не може да не се признае, че науката е направила похвални усилия, ако и далечъ да не е изчерпено още всичко, което би могло да служи за здрава основа на разнитѣ хипотези, тѣй като има извори, които едва сега се откриватъ или които се очакватъ въ бъдеще. Едно сравнение между езиковитѣ доказателства на Тунмана и тия на Томашека дору въ чисто количествено отношение сж достатѣчни, да ни покажатъ сравнителния напрѣдѣкъ въ материалната страна на въпроса.

Обаче, ако по *разнообразие* на изворитѣ и *количеството* на аргументитѣ, по новитѣ изслѣдвания стоятъ високо надъ старитѣ, — не може да се каже че и *категоричнитѣ* на езиковитѣ доказателства сж се увеличили. Почти отъ самото начало и до днесь критиката борави съ слѣдитѣ групи: